

บทที่ 3

การศึกษากับการสร้างสำนึกความเป็นชาติของสิงคโปร์

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างคุณภาพของคน ประเทศชาติจะพัฒนาได้มากน้อยแค่ไหนและเป็นไปในทิศทางใดก็ขึ้นอยู่กับระบบการศึกษาของประเทศนั้น ดังนั้น รัฐบาลที่มุ่งหวังผลสำเร็จทางเศรษฐกิจและสังคมจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญแก่การศึกษาเป็นอย่างมาก และต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศด้วย นอกจากนี้การศึกษายังมีส่วนช่วยสร้างสำนึกความเป็นชาติโดยผ่านสิ่งที่ได้เรียนรู้ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังความคิดสำนึก ทศนคติและถ่ายทอดค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

3.1 การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ. 1819-1959

การบริหารจัดการศึกษาในช่วง ค.ศ. 1819-1959 แบ่งย่อยได้เป็นสามยุคได้แก่ ยุคแรก ได้แก่ การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ.1819-1942 ยุคที่สอง ได้แก่ การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ. 1942-1945 และยุคที่สาม ได้แก่ การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ. 1945-1959

3.1.1 การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ.1819-1942

ก่อนที่เซอร์ทอมัส สแตมฟอร์ด แรฟเฟิลส์ จะเข้ามาในสิงคโปร์นั้น สิงคโปร์ยังไม่มีโรงเรียนที่ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเป็นแบบแผน ลักษณะของการศึกษาเรียนรู้ในสิงคโปร์จึงไม่เป็นระบบเดียวกัน ดังจะเห็นได้ว่าเด็กผู้ชายชาวมลายูจะติดตามครูสอนศาสนาที่ตนต้องการหาความรู้ไปตามที่ต่าง ๆ ขณะที่เด็กชายชาวจีนจะเรียนเขียนตัวอักษรจีนและวาทะของนักปราชญ์ ซึ่งไม่ใช่ภาษาจีนกลางแต่เป็นภาษาท้องถิ่น เซอร์ทอมัส สแตมฟอร์ด แรฟเฟิลส์จึงต้องการสร้างระบบการศึกษาที่เป็นแบบแผนขึ้นในสิงคโปร์ เขาต้องการจัดการการศึกษาให้แก่ลูกชายของหัวหน้าชุมชนชาวมลายูและชาวจีนที่พยายามยกสถานะของตนเองด้วยการพัฒนาความสามารถของตน ในการนี้เซอร์ทอมัส สแตมฟอร์ด แรฟเฟิลส์ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการการศึกษาที่เป็นภาษาท้องถิ่น ภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์ สถาบันที่จัดตั้งขึ้นประกอบด้วยวิทยาลัยแองโกล-ไชนีส (Anglo-Chinese College) ซึ่งสอนเกี่ยวกับวรรณกรรมและศีลธรรมสำหรับชาวจีน วิทยาลัย

มลายา (Malayan College) ซึ่งสอนเกี่ยวกับวรรณกรรมและศีลธรรมสำหรับชาวมลายูและวิทยาลัยที่สอนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์¹

ในต้นทศวรรษ 1860 นโยบายการศึกษาของอังกฤษที่นำมาใช้ในสเตรตส์เซตเติลเมนต์ มีเป้าหมายเพื่อจัดการการศึกษาระดับประถมศึกษาภาษาท้องถิ่น และภาษาอังกฤษ โดยกลุ่มคนที่เป็นชนชั้นนำของทุกเชื้อชาติเท่านั้นที่มีสิทธิได้เรียนภาษาอังกฤษ ในการนี้รัฐบาลกำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนระดับประถมศึกษาสามารถอ่านเขียนภาษามลายูได้ภายในเวลา 4 ปี² นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนที่จัดการการศึกษาโดยคณะมิชชันนารี อย่างไรก็ตามการศึกษาในช่วงก่อน ค.ศ. 1867 เป็นไปอย่างจำกัด เนื่องจากการศึกษาไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือในการรักษา มรดกทางวัฒนธรรมหรือการสร้างวิถีชีวิตที่ดี ตลอดจนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น กล่าวโดยสรุปแล้ว รัฐบาลสนับสนุนโรงเรียนที่สอนภาษาอังกฤษและภาษามลายู ส่วนโรงเรียนอื่น ๆ ปล่อยให้จัดการกันเอง³

นโยบายการศึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่จัดขึ้นสำหรับชนชั้นสูงในทุกเชื้อชาตินั้นได้ก่อให้เกิดกลุ่มคนสองประเภท คือ กลุ่มชนชั้นนำและกลุ่มชนชั้นล่างในแต่ละชุมชน กลุ่มชนชั้นนำ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการซึ่งเป็นชาวมลายู ชาวจีนและชาวอินเดียที่มีความรู้ภาษาอังกฤษหรือที่เรียกว่าพวกปกคอกเลื่อขาว ส่วนกลุ่มชนชั้นล่างได้แก่พวกชาวนาชาวมลายูที่ได้รับการศึกษาภาษาพื้นเมืองจากโรงเรียนที่สอนเป็นภาษาพื้นเมือง ชาวทมิฬที่ปลูกยางหรือคนงานเหมืองดีบุกชาวจีน⁴ ในการนี้จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาดังกล่าวไม่ได้มีผลแต่อย่างใด ต่อการสร้างสำนึกความเป็นชาติ

¹ T. R. Doraisamy, 150 years of education in Singapore, (Singapore : Stamford College Press Ltd, 1969), pp. 4-16 .

² C. Mary Turnbull, A Short History of Malaysia, Singapore and Brunei, 2nd ed, (Singapore : Graham Brash (Pte) Ltd, 1987), p.191.

³ T. R. Doraisamy, 150 years of education in Singapore, p. 23 .

⁴ C. Mary Turnbull, A Short History of Malaysia, Singapore and Brunei, p. 194.

3.1.2. การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ. 1942-1945

ในปลาย ค.ศ. 1941 ญี่ปุ่นขยายการรุกรานมาทางดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนสามารถยึดครองแหลมมลายูได้ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1941 และต่อมาในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1942⁵ ญี่ปุ่นก็สามารถยึดครองสิงคโปร์ไว้ได้ กองทัพญี่ปุ่นได้ทำการจู่โจมและกักขังเชลยสงครามชาวยุโรป ส่วนชาวเอเชียนั้นทหารญี่ปุ่นปฏิบัติแตกต่างตามเชื้อชาติ ชาวมลายูบางคน ถูกส่งตัวไปประเทศไทยเพื่อสร้างทางรถไฟ ส่วนชาวอินเดียนั้น ญี่ปุ่นต้องการให้เข้าร่วม “กองกำลังแห่งชาติอินเดีย” (Indian National Army) หากใครไม่เข้าร่วมจะถูกฆ่า ในขณะที่ชาวจีน เป็นกลุ่มคนที่ได้รับความทุกข์ทรมานมากที่สุด เพราะพวกเขาช่วยจีนต่อต้านญี่ปุ่นมาตั้งแต่ก่อน ทศวรรษ 1930 ทหารญี่ปุ่นจะตรวจสอบพฤติกรรมของชาวจีนทั้งผู้ชาย ผู้หญิงและเด็ก ใครที่ ตรวจสอบแล้วพบว่าไม่ได้ต่อต้านญี่ปุ่นจะถูกปล่อยกลับบ้านและได้รับกระดาษแผ่นเล็ก ๆ ที่เขียน ว่า “ตรวจแล้ว” เพื่อหลีกเลี่ยงคำถามจากเจ้าหน้าที่ญี่ปุ่นอีกในอนาคต

ทหารญี่ปุ่นได้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาญี่ปุ่นขึ้นเพื่อขจัดอิทธิพลของตะวันตก ตำราถูก ตีพิมพ์เป็นภาษาญี่ปุ่น ทุก ๆ เข้าเด็กนักเรียนจะยื่นเข้าแถวหันหน้าไปทางประเทศญี่ปุ่นและ ร้องเพลงชาติญี่ปุ่นไปพร้อม ๆ กัน สื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุหรือการ โฆษณาล้วนแต่เป็นของญี่ปุ่น ในขณะที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาษาจีนและภาษาอังกฤษมีจำนวน น้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นหนังสือพิมพ์ภาษาญี่ปุ่นและเข้าข้างญี่ปุ่น สถานีวิทยุก็จัดทำโดยชาว ญี่ปุ่น ประชาชนที่ฟังคลื่นวิทยุของต่างประเทศมีความเสี่ยงที่จะถูกฆ่าหรือได้รับโทษ⁶

ความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในช่วงดังกล่าวไม่ได้มีผลต่อการสร้างสำนึกความ เป็นชาติให้มากขึ้นเพราะนักเรียนในแต่ละเชื้อชาติได้รับผลกระทบในด้านการศึกษาต่างกัน การ เรียนภาษาและเรื่องราวเกี่ยวกับญี่ปุ่นนั้นก็มีผลเพียงแค่สร้างกลุ่มชนชั้นนำขึ้นมาใหม่ที่นิยมญี่ปุ่น ซึ่งมักเป็นชาวมลายูและอินเดียและมีความผูกพันกับเมืองแม่ของตนมากกว่าอนาคตของสิงคโปร์

⁵ บังอร ปิยะพันธุ์, ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้, น. 212-213.

⁶ Oracle Education Foundation, (2007), Retrived May 15, 2008, from <http://library.thinkquest.org/10414/textbksang.html>

3.1.3. การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ. 1945-1959

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อังกฤษวางแผนจะปลดปล่อยอาณานิคมต่าง ๆ ในมลายา ด้วยเหตุนี้มีการกำหนดนโยบายการศึกษาสำหรับสิงคโปร์ใน ค.ศ. 1947 หรือที่เรียกว่า “แผน 10 ปี” (Ten Years' Programme) ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญสามประการ คือ ประการแรก การศึกษาควรจะมีเป้าหมายในการสนับสนุนและขยายความสามารถในการปกครองตนเอง ประการที่สอง ควรมีการจัดการการศึกษาโดยสร้างโอกาสที่เสมอภาคแก่ทุก ๆ คน ไม่ว่าจะเป็เชื้อชาติใด เพศชายหรือเพศหญิง และประการสุดท้าย การศึกษาคควรจัดให้มีมากกว่าระดับประถมศึกษา เช่น ระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่านั้นเพื่อให้เหมาะสมต่อความต้องการของประเทศ⁷

ความพยายามของอังกฤษในการดำเนินนโยบายปลดปล่อยอาณานิคม ทำให้สิงคโปร์ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยการสร้างการปกครองที่ร่วมบริหารโดยชุมชน 4 เชื้อชาติ อย่างไรก็ดี โรงเรียนจีนในสิงคโปร์ยังคงใช้หลักสูตรและตำราจากจีนแผ่นดินใหญ่ซึ่งเป็นการผลิตภายใต้กระทรวงการศึกษาที่นำโดยพรรคก๊กมินตั๋ง หลักสูตรต่าง ๆ ของโรงเรียนจีนแสดงให้เห็นถึงแนวความคิดที่พยายามแยกตัวออกมาอย่างเอกเทศและป้องกันการผนวกชาวจีนและกลุ่มเชื้อชาติอื่นเข้าด้วยกัน หลักสูตรโรงเรียนจีนจึงกลายมาเป็นอุปสรรคสำคัญที่กีดขวางการสร้างรัฐชาติใหม่ที่ชุมชน 4 เชื้อชาติจะต้องดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข⁸

หนึ่งในเป้าหมายหลักของการสร้างรัฐชาติสิงคโปร์ คือ การกลมกลืนชาวจีนกับกลุ่มเชื้อชาติอื่น ๆ⁹ ในการนี้การลดอัตลักษณ์ความเป็นจีนลงนั้นมีความสำคัญและจำเป็นเพราะหลังจากการยึดครองของญี่ปุ่น (ค.ศ. 1942-1945) นั้น ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับชาวมลายูก็เลวร้ายลง เนื่องจากชาวมลายูถือว่าตนเป็นเจ้าของถิ่นดั้งเดิมได้เคลื่อนไหวต่อต้านชาวจีนเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน สถานการณ์ดังกล่าวทำให้อังกฤษจำเป็นต้องเน้นการดำเนินนโยบายในลักษณะดังกล่าวในสิงคโปร์ หลังปี ค.ศ.1949 ภายหลังจากที่มีการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน สิงคโปร์ที่มีชาวจีนมากกว่าร้อยละ 70 จำเป็นต้องแสดงท่าทีอย่างชัดเจนว่าเป็นมิตร

⁷ T. R. Doraisamy, *150 years of education in Singapore*, p. 47.

⁸ Yoshiko Nozaki, Roger Openshaw, and Allan Luke, *Struggles over Difference. Curriculum, Texts, and Pedagogy in the Asia-Pacific*, p. 42.

⁹ *Ibid.*, p. 43.

กับประเทศเพื่อนบ้านที่กลัวว่าสิงคโปร์จะเป็น “ปักกิ่งน้อย” ที่ถูกฝ่ายคอมมิวนิสต์ใช้เป็นเครื่องมือในการขยายอิทธิพลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น การเมืองทางเชื้อชาติที่เป็นปัจจัยภายนอกนี้ จึงได้เพิ่มแรงกระตุ้นให้อังกฤษลดอัตลักษณ์ความเป็นจีนลงในระบบการศึกษา

ใน ค.ศ. 1951 มลายาและสิงคโปร์ได้ร่วมมือกันปฏิรูปหลักสูตรเพื่อให้โรงเรียนจีนสนับสนุนและยอมรับการปฏิรูปวัฒนธรรมมลายู ต่อมาในต้นปี ค.ศ. 1952 มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลตำราขึ้น ชาวจีนในสิงคโปร์ตระหนักดีว่านโยบายต่าง ๆ ของอังกฤษมีเป้าหมายลดอัตลักษณ์วัฒนธรรมของพวกเขา ชาวจีนจึงตัดสินใจต่อต้าน และทำการประท้วงหลายครั้ง เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นสิงคโปร์ประท้วงการกระทำของอังกฤษเพื่อปกป้องความสำคัญของวัฒนธรรมจีนในหลักสูตรการเรียน ปลาย ค.ศ. 1953 โรงเรียนจีนหลายแห่งตัดสินใจใช้ตำราเล่มเก่าในการเรียนการสอนแม้ว่าตำราเล่มใหม่จะตีพิมพ์เผยแพร่แล้วโดยกระทรวงการศึกษาของสิงคโปร์อนุญาตให้แต่ละโรงเรียนสามารถตัดสินใจเลือกตำราได้เอง

ในปี ค.ศ. 1956 นั้น มีผลรายงานชี้ว่ามีการเรียน 2 ภาษาอย่างกว้างขวางมากขึ้นในสิงคโปร์ นโยบายการเรียน 2 ภาษานั้นเกิดขึ้นเนื่องจากประการแรก การสื่อสาร 2 ภาษาช่วยให้เกิดการประสานระหว่างเชื้อชาติต่าง ๆ ประการที่สอง นโยบายดังกล่าวส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม (multicultural) ประการต่อมา การเรียน 2 ภาษาช่วยให้มีมุมมองต่อโลกที่เท่าเทียมกันมากขึ้น และประการที่สี่ ช่วยเปิดโอกาสการมีงานทำมากขึ้น ซึ่งเป็นเส้นชัยให้กับนักเรียนทุกคนที่พยายามพัฒนาความสามารถของตัวเอง

ภาษาอังกฤษช่วยให้เข้าถึงความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตะวันตก ไม่มีการแบ่งเชื้อชาติ มีความเป็นกลาง ไม่มีกลุ่มไหนได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ ส่วนภาษาแม่ช่วยให้รู้รากเหง้าของตัวเอง รู้มรดกทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ของตัวเอง ทำให้ไม่เสียอัตลักษณ์ของตัวเองไป และเพื่อเตรียมการที่จะรวมกับดินแดนในแหลมมลายู ภาษามลายูจึงได้รับการกำหนดให้เป็นภาษาแห่งชาติ การเรียนภาษามลายูต้องเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้ภาษามลายูยังเป็นภาษาที่ใช้ในพิธีกรรมเช่น เพลงชาติก็ประพันธ์เป็นภาษามลายู¹⁰ การเรียนภาษามากกว่าหนึ่งภาษาดังกล่าวมีผลอย่างสำคัญต่อสำนึกความเป็นชาติเพราะมีผลทำให้คนต่างเชื้อชาติติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ก็มีผลทำให้คนเหล่านี้มีทักษะและอัตลักษณ์ที่แตกต่างไปจากประชาชนในแผ่นดินแม่

¹⁰ S. Gopinathan, “Singapore’s Language Policies. Strategies for a Plural Society” in Southeast Asian Affairs 1979, (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1979), pp. 284-285.

3.2 การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ. 1959-1997

เมื่อเริ่มมีอำนาจทางการเมืองรัฐบาลของพรรคกิจประชาชนพยายามดำเนินนโยบายทางการศึกษาเพื่อรองรับการรวมกับสหพันธรัฐมลายา แต่หลังจากที่ออกจากสหพันธรัฐมาเลเซียแล้วนโยบายทางการศึกษาก็เปลี่ยนไปโดยเน้นที่การสร้างสำนึกความเป็นชาติให้กับรัฐชาติใหม่ที่เกิดขึ้น

3.2.1. นโยบายการลดอัตลักษณ์ความเป็นจีน (de-Sinicization)

หลังจากพรรคกิจประชาชนชนะการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1959 พรรคกิจประชาชนได้ลงมือปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทันที ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1959 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับหลักสูตรและตำราเพื่อสนับสนุนแนวความคิดการเรียนการสอนให้เป็นมลายู ปลาย ค.ศ.1960 พรรคกิจประชาชนประกาศว่าในต้นปี ค.ศ. 1961 โรงเรียนทุกโรงเรียนในสิงคโปร์จะนำหลักสูตรพื้นฐาน (ทั่วไป) มาปรับใช้

หลักสูตรใหม่มีวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นสองวิชาที่มีความสำคัญในการผลิตพลเมือง หลักสูตรของทั้งสองวิชามีเนื้อหาที่เกี่ยวกับจีนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สำหรับวิชาประวัติศาสตร์นั้นเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของหลายประเทศและครอบคลุมระยะเวลาที่ยาวนานตามระเบียบวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์โลก ดังนั้น วิชาประวัติศาสตร์จึงมีพื้นที่สำหรับประวัติศาสตร์จีนเพียงเล็กน้อยและใส่เนื้อหาของประวัติศาสตร์จีนลงไปบริบทของประวัติศาสตร์ตะวันตก¹¹

แม้ว่าพรรคกิจประชาชนจะสามารถลดเนื้อหาเกี่ยวกับจีนจำนวนมากในหลักสูตรได้ แต่การลดอัตลักษณ์ความเป็นจีนจากหลักสูตรกลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก เนื่องจากยังคงมีความแตกต่างระหว่างหลักสูตรที่รัฐบาลประกาศใช้อย่างเป็นทางการกับตำราที่ใช้สำหรับการสอนในห้องเรียนอยู่¹² ยกตัวอย่างเช่น ตำราวิชาประวัติศาสตร์ที่ผลิตโดย “เวิลด์ บุ๊คสโตร์” (World Bookstore) ซึ่งเป็นบริษัทของจีนนั้น หนังสือ 4 เล่มในหนังสือชุดซึ่งมีจำนวน 6 เล่มเป็นประวัติศาสตร์จีน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าที่พรรคกิจประชาชนแนะนำ ยิ่งไปกว่านั้นทุกเล่มยังเริ่มต้น

¹¹ Yoshiko Nozaki, Roger Openshaw, and Allan Luke, *Struggles over Difference. Curriculum, Texts, and Pedagogy in the Asia-Pacific*, pp. 45-46.

¹² *Ibid.*, p. 46.

ด้วยหัวข้อ “การแบ่งยุคและลักษณะพิเศษของประวัติศาสตร์จีน” การทำเช่นนี้เป็นการนำประวัติศาสตร์จีนเป็นแกนกลางในการศึกษาประวัติศาสตร์ของมนุษย์ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิธีการลดอัตลักษณ์ความเป็นจีนที่รัฐบาลสนับสนุน¹³

แผนการลดอัตลักษณ์ความเป็นจีน เริ่มถูกโรงพิมพ์ท้องถิ่นของชาวจีนจัดวางเมื่อแผนการดังกล่าวถูกดำเนินการในระดับที่มากกว่ามาตรการที่ใช้ในหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ใหม่โดยสำนักพิมพ์สำหรับโรงเรียนจีนจัดวางแผนการลดอัตลักษณ์ความเป็นจีนด้วยการยังคงรับวัฒนธรรมจีนมาบรรจุในตำรา พวกเขาเห็นว่า การลดอัตลักษณ์ความเป็นจีนแสดงให้เห็นถึงขอบเขตการลดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม ความสามารถของรัฐบาลในการลดอัตลักษณ์ความเป็นจีนจากหลักสูตรโรงเรียนจีนที่ไปไกลกว่ามาตรการที่กระทำในระดับหลักสูตรและตำรานั้นยังถูกจำกัดด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า การสอนแบบมีศูนย์กลางอยู่ที่ท้องถิ่นโดยให้มีหลักสูตรที่ทุกเชื้อชาติสามารถเข้าร่วมกันได้นั้นยังไม่เกิดขึ้นในสิงคโปร์¹⁴

ความพยายามดังกล่าวซึ่งมุ่งที่จะให้มีผลต่อการสร้างสำนึกความเป็นชาติโดยการให้ความสำคัญกับทุกเชื้อชาตินั้น แม้จะยังไม่ประสบความสำเร็จในระยะแรกแต่ก็เป็นการวางรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาแนวทางดังกล่าวในเวลาต่อมา

3.2.2. นโยบาย 2 ภาษา

นโยบายการจัดการการศึกษาของอังกฤษในช่วงที่ปกครองสิงคโปร์นั้นสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนภาษามลายูและภาษาอังกฤษ แต่กลับละเลยภาษาจีนและภาษาทมิฬ ในสมัยรัฐบาลลีควอนยิว นโยบายเกี่ยวกับภาษาดำเนินการภายใต้ความกดดันทั้งจากภายใน คือ ความแตกต่างทางเชื้อชาติรวมทั้งรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของแต่ละเชื้อชาติซึ่งแยกกันอยู่ และจากภายนอกซึ่งได้แก่ความคิดที่ว่าสิงคโปร์จะกลายเป็น “จีนลำดับที่สาม” แปรกแยกไปจากประเทศเพื่อนบ้านที่ประชาชนส่วนใหญ่ยึดมั่นในวัฒนธรรมมลายูและนับถือศาสนาอิสลาม

ในช่วงปี ค.ศ. 1960 - 1966 การเรียนภาษาที่ 2 จึงกลายเป็นการศึกษาภาคบังคับที่ต้องเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ภาษาที่เรียนต้องเป็นภาษาอังกฤษกับภาษาแม่ เช่น จีนกลาง มลายูและทมิฬ และนับตั้งแต่ ค.ศ. 1968 เป็นต้นมา วิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ การศึกษาเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน การบูรณาการ หน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์

¹³ *Ibid.*, p. 47.

¹⁴ *Ibid.*

ภูมิศาสตร์ ศิลปะ งานฝีมือ รวมทั้งการศึกษาทางเลือก เช่น ดนตรี จะถูกสอนด้วยภาษาแม่¹⁵ การดำเนินนโยบายการเรียน 2 ภาษาที่เข้มข้นขึ้นในช่วงนี้นับว่าทำให้การสร้างสำนึกความเป็นชาติ โดยใช้เครื่องมือดังกล่าวประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีต่อเนื่องมาจากช่วงค.ศ.1945-1959

ความเปลี่ยนแปลงในช่วงค.ศ.1959-1997 ซึ่งเป็นความพยายามในการลดอัตลักษณ์ความเป็นจีนและการเรียน 2 ภาษาที่เข้มข้นขึ้นนั้น มีผลต่อการสร้างสำนึกความเป็นชาติในระดับหนึ่ง แม้ว่าการลดอัตลักษณ์ความเป็นจีนจะยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่แต่การสอน 2 ภาษาที่เข้มข้นดังกล่าวได้มีส่วนอย่างสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ให้กับชาวสิงคโปร์ซึ่งมีผลโดยตรงต่อสำนึกความเป็นชาติ

---

¹⁵ S. Gopinathan, "Singapore's Language Policies. Strategies for a Plural Society" in Southeast Asian Affairs 1979, (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1979), p. 285.

3.3 การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ. 1997-2007

ในคำปราศรัยของนายกรัฐมนตรีโก๊ะจ๊กตงใน ค.ศ. 1996 นั้นได้กล่าวถึง “การศึกษาแห่งชาติซึ่งเน้นเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับชาติ” เป็นครั้งแรกโดยได้กล่าวว่า “สิงคโปร์เป็นประเทศใหม่ (young nation) ดังนั้น วัฒนธรรมจึงหยิ่งรากไม่ลึกและความรู้สึกถึงอัตลักษณ์ตนยังไม่แข็งแกร่งพอ” วิธีการเยียวยา คือ ให้พลเมืองเกิดสำนึกถึงความเป็นชาติโดยการส่งเสริมด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ นโยบายการศึกษาของสิงคโปร์จะเป็นตัวผสมผสานสังคมผ่านความเป็นหนึ่งเดียว สาเหตุที่ทำให้เกิดการศึกษานี้ขึ้นนั้น เนื่องจากชาวสิงคโปร์โดยเฉพาะนักเรียนและคนรุ่นใหม่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์น้อยมาก กล่าวคือ นักเรียนและคนรุ่นใหม่เหล่านั้นไม่มีความรู้ข้อมูลพื้นฐานของประเทศ เช่น สิงคโปร์กลายเป็นประเทศที่มีเอกราชได้อย่างไร ประสบผลสำเร็จตลอดระยะเวลาที่ยาวนานได้เช่นไร และเป็นสังคมที่สงบสุขมั่งคั่งดังเช่นในปัจจุบันได้อย่างไร การเพิกเฉยและไม่รู้อดีตนี้เองจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสำนึกความเป็นชาติของชาวสิงคโปร์ เหตุนี้จึงต้องวางแผนนำเอาการศึกษาแห่งชาติบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาแห่งชาตินั้นมีเป้าหมายเพื่อให้คนสิงคโปร์รุ่นต่อไปมีความรู้และคิดว่าทุกคนเป็นหนึ่งเดียวกัน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้นจำเป็นต้องมีพื้นฐานสี่ประการคือ ประการแรก นักเรียนชาวสิงคโปร์ต้องรู้สึกว่ามีรากฐานเดียวกันและเป็นส่วนหนึ่งของชาติซึ่งจะทำให้ชาติพัฒนาและประสบความสำเร็จตามวิถีทางของตนเอง โดยไม่ต้องถูกเหยียดหยามประเทศอื่น แต่ก็ไม่อายเป็นชาวสิงคโปร์ ประการที่สอง คนรุ่นใหม่ต้องรู้เรื่องราวของสิงคโปร์ เช่น สิงคโปร์กลายเป็นชาติที่เป็นหนึ่งเดียวได้อย่างไร ทุกคนไม่มีใครได้รับสิทธิพิเศษแต่เสมอภาคกันแม้จะมีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษาและศาสนาก็ตาม ดังที่ยอมรับในรัฐธรรมนูญของสิงคโปร์ว่าสิ่งเหล่านี้ประกอบเข้าเป็นชาติเดียวกัน ประการที่สาม ต้องเข้าใจความท้าทาย การถูกบีบบังคับและความอ่อนแอของสิงคโปร์เพื่อรวมกันเป็นหนึ่งเดียวและฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ร่วมกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้สิงคโปร์แตกต่างจากประเทศอื่น และประการสุดท้ายเด็กรุ่นใหม่ต้องถูกปลูกฝังให้ตระหนักในคุณค่าหลักเพื่อให้ชาติประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต คุณค่าหลักนี้ คือ ความเชื่อมั่นในคุณงามความดีของสังคมที่ทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน

การศึกษาแห่งชาติจึงเป็นมากกว่าการเรียนรู้ข้อเท็จจริง เพียงเพราะแค่ข้อเท็จจริงไม่สามารถช่วยพัฒนาความรู้สึกและจิตวิญญาณที่สร้างสำนึกความเป็นชาติที่เป็นกลุ่มเดียวกันได้ แต่ต้องมีสิ่งที่เรียกว่า วิชานอกหลักสูตร ยกตัวอย่างเช่น วันที่ 15 กุมภาพันธ์ของทุกปีที่เราจะเคยได้ยินพิธีรำลึกถึงผู้เสียชีวิตในสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นวันที่สิงคโปร์พ่ายแพ้ในสงคราม ทำให้

ญี่ปุ่นเข้ายึดครองสิงคโปร์เป็นเวลานานสามปี ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการปกป้องประเทศ หรือการพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานที่ต่างๆ ที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความมั่นใจในความสำเร็จของสิงคโปร์ ดังคำปราศรัยของพลจัตวาลีเซียนลุงที่ว่า

เรื่องราวของสิงคโปร์ที่นักเรียนต้องเรียนนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ และต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องว่าในอดีตได้เกิดอะไรขึ้น และประวัติศาสตร์มีความหมายต่อนักเรียนเหล่านั้นเช่นไรในปัจจุบัน โดยมองจากจุดยืนของสิงคโปร์ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะค่อยๆ เผยให้เห็นภาพที่สมบูรณ์ของอดีต เรื่องราวของสิงคโปร์นั้นเป็นเรื่องราวที่มีชีวิต เพราะไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่อยู่ในอดีตเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับพัฒนาที่ดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ชาวสิงคโปร์ต้องติดตามข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและต้องรู้ว่าเรื่องเหล่านั้นส่งผลกระทบต่อชาวสิงคโปร์อย่างไรทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและด้านอื่น ๆ ตลอดจนรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวเพื่อที่ว่า เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะได้รู้จักหน้าที่ของตัวเองและสามารถตัดสินใจเพื่อประเทศตนได้อย่างชาญฉลาด การสอนประวัติศาสตร์จะทำให้เราเป็นหนึ่งเดียวกันได้อย่างไร เป็นการวาดฝันให้ทุก คนที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยที่ต่างเป็นตัวของตัวเอง¹⁶

ดังนั้น สิ่งสำคัญในนโยบายการศึกษาแห่งชาติ คือ การสอนเรื่องราวในอดีตเพื่อช่วยให้นักเรียนหรือคนรุ่นใหม่มีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ชาติมากยิ่งขึ้น รวมทั้งหล่อหลอมความเป็นหนึ่งเดียวภายใต้ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณี เพื่อสร้างพลเมืองที่มีสำนึกความเป็นชาติ รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าต่าง ๆ ที่ทำให้สิงคโปร์ประสบความสำเร็จดังเช่นปัจจุบัน

ภายใต้นโยบายการศึกษาแห่งชาตินั้น วิสัยทัศน์ “โรงเรียนฝึกคิด ชาติที่ใฝ่รู้” (Thinking Schools, Learning Nation - TSLN) ถูกประกาศใน ค.ศ.1997 มีการเสริมกิจกรรมต่างๆ เข้าไปในหลักสูตรปกติเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ มีทักษะในการทำงานใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้เป็นทีม หลักสูตรทางการศึกษานี้เกิดขึ้นโดยมุ่งเตรียมพร้อมนักเรียนให้เผชิญหน้ากับความท้าทายทางเศรษฐกิจ

¹⁶ Speech by BG Lee Hsien Loong, (17 May 1997), Retrived May 15, 2008, from <http://www.moe.gov.sg/media/speeches/1997/170597.htm>

วัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์ “โรงเรียนฝึกคิด ชาติที่ใฝ่รู้” คือ การพัฒนาทักษะในการคิดเชิงสร้างสรรค์ การกระทำเพื่อชาติและการเรียนรู้ตลอดชีวิตในหมู่เยาวชน นายกรัฐมนตรีได้จกตั้ง เน้นถึงความจำเป็นที่โรงเรียนในสิงคโปร์จะต้องอบรมดูแลพลเมืองในเรื่องความคิดและการกระทำเพื่อให้สิงคโปร์พัฒนาและประสบความสำเร็จในอนาคต เป้าหมาย คือ ประชาชนทุกชนชั้นในสังคมต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของชาติตลอดชีวิต

ภายใต้วิสัยทัศน์ “โรงเรียนฝึกคิด ชาติที่ใฝ่รู้” นั้น รัฐบาลสิงคโปร์ได้ใช้การปฏิบัติได้จริงและการเรียนรู้ค้นคว้าด้วยตนเองมาเป็นหลักในการวางนโยบาย ในการนี้ระบบการศึกษาต้องรองรับความแตกต่างของแต่ละคน ซึ่งจะมีโปรแกรมมากมายในโรงเรียนให้เลือก นอกจากนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของครูในการขับเคลื่อนทางการศึกษาโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรม โดยใช้นโยบาย “สอนให้น้อยลง เรียนรู้ให้มากขึ้น” (Teach Less, Learn More : TLLM) ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้ครูเตรียมความพร้อมให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตมากกว่าสอนเพื่อไปสอบ นอกจากนี้รัฐบาลยังลดเนื้อหาในหลักสูตรเพื่อที่ครูจะได้มีเวลาให้นักเรียนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนและครูเรียนรู้และทำการทดลองต่างๆ มากขึ้น การปฏิรูปการศึกษาที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 1990 บางคนอาจกล่าวว่าเป็น “บิกแบง” (big bang) ในการปฏิรูปการศึกษาของสิงคโปร์¹⁷

การบริหารจัดการการศึกษาในช่วง ค.ศ. 1997-2007 แสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลสิงคโปร์ในการสร้างสำนึกความเป็นชาติที่ชัดเจนที่สุดโดยผ่านการศึกษาแห่งชาติ เช่น การศึกษาเรื่องราวของสิงคโปร์ หรือนโยบายเรียนรู้วัฒนธรรมตลอดชีวิตนั้นมีส่วนช่วยอย่างมากในการสร้างสำนึกความเป็นชาติ

---

¹⁷ Charlene Tan, Benjamin Wong, Jude Chua Soo Meng & Trivina Kang, *Critical Perspective on Education, An Introduction*, pp. 141-143.